МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.

Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 31.10.18)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. "Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми", 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції", 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. "Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку", 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

Дорошенко Л. С., Лапицька Н. І.
Удосконалення управління зайнятістю як передумова збереження трудового потенціалу *193*

Владика Ю. П.
Кризові явища: причини та наслідки *196*

Середюк К. В.
Методичні засади управління корпоративною соціальною відповідальністю..... *199*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Домків Т. С., Чолишкіна О. Г.
Криптоаналіз алгоритмів шифрування з використанням технології CUDA *204*

Рябокінь Ю. М.
Впровадження технології блокчейн в Україні *207*

Ліскін В. О.
Онтологічний інжиніринг систем електронного навчання *211*

IV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

“Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”

(14 листопада 2018 р.)

Буковинська М. П.
Ділова поведінка менеджера – як імпульс підвищення ефективності діяльності підприємств..... *215*

Братусь Г. А.
Оцінка світової практики здійснення розрахунків із використанням платіжних карток..... *217*

Кобржицький В. В.
Ризики зовнішньоекономічної діяльності та бізнес-планування *220*

Козлова А. І.
Чинники, що стоять на заваді іноземному інвестуванню в економіку України *223*

Колпаков В. М.
Проблеми людського розвитку в контексті євроінтеграційних процесів *226*

Берестецька Л. М.
Деякі аспекти використання тренінгових технологій в підготовці менеджерів *230*

Головач Н. В.
Професійна освіта як ключовий фактор розвитку трудового потенціалу України *233*

Сомов Д. О.
Взаємозв’язок організаційної культури та стратегії організації..... *237*

Бєлова А. І., Кокуба Є. М.
Теоретичні підходи до конкурентоспроможності підприємства як засобу досягнення його стратегічної стійкості в умовах ринку..... *240*

Белова А. И., Чайкара Анил
Целесообразность разработки бизнес-планирования продукции предприятия в условиях рыночной экономики *244*

В. В. КОБРЖИЦЬКИЙ
канд. екон. наук, НН ІМЕФ МАУП

РИЗИКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

Діяльність суб'єкта господарювання в умовах ринкової економіки неможлива без повного та чіткого уявлення про перспективи бізнесу, без розробки надійних орієнтирів і реального плану дій щодо початку своєї справи, ефективної організації виробництва, просування продуктів на ринок, отримання прибутків, зменшення ризику і перемоги у конкурентній боротьбі. Реальний здобуток будь-якої справи, в тому числі й успішний вихід підприємства із новим товаром або послугою на внутрішній чи зовнішній ринок, залежить від правильного планування та грамотного втілення цих планів у життя.

Тоді, коли лише тільки складаються бізнес-плани, доцільним видається проведення аналізу ризиків і виділення тих із них, котрі є особливо важливими для бізнес-проекту. Тут необхідно показати можливий негативний вплив цих ризиків на реалізацію планів і заходи, за допомогою яких вдасться їх мінімізувати. У контексті ЗЕД ризики є обставинами, що можуть завадити реалізації зовнішньоекономічної угоди підприємства, яку можна розглядати як бізнесовий проект в межах звичайної господарської діяльності.

Концептуальний підхід до оцінки та управління ризиками при бізнес-плануванні ЗЕД полягає у виявленні можливих негативних наслідків проведення зовнішньоекономічних операцій, а також реалізації такої системи оцінювання ризиків, яка дозволяє своєчасно виявляти імовірність одержання негативних результатів і максимально використовувати шанси на одержання високого доходу від економічної діяльності підприємства.

У бізнес-плануванні одним із основних принципів оцінки ризику є принцип багатоваріантності. Він передбачає розгляд значної кількості різних варіантів проекту при розробці бізнес-плану. Найпростіший випадок передбачає три варіанти: оптимістичний, песимістичний і найбільш вірогідний. Цей принцип може бути покладений в основу оцінки ризику проекту в цілому.

Визначення та оцінка ризику ЗЕД є сукупністю регулярних процедур аналізу ризику. Вона ґрунтується на загальному дослідженні господарської діяльності підприємства та середовища його функціонування на предмет встановлення джерел ризику, аналізі зовнішніх і внутрішніх чинників ризику, визначенні показників оцінки рівня ризику. Спирається також на встановлення механізмів і моделей взаємозв'язку причин, чинників і показників ризику.

Необхідною передумовою для його кількісного виміру економічного ризику є його якісна оцінка. Спираючись на таку оцінку можна формувати цілі, завдання та засади діяльності підприємства. Саме через їх призму розглядаються прояви ризику й визначаються реальні шляхи запобігання, мінімізації чи навіть повного уникнення підприємницького ризику.

Кількісна оцінка економічного ризику має відображати діалектичну об'єктивно-суб'єктивну структуру ризику. Така оцінка базується на результатах якісної оцін-

ки і виражається в кількісному обчисленні міри впливу окремих ризикових чинників на сумарний результат.

Існуючі кількісні методи оцінки підприємницьких ризиків та їх застосування базуються на базі даних, отриманих при якісній оцінці, тобто оцінюються тільки ті ризики, які присутні при проведенні конкретної операції. При кількісному аналізі ризику необхідно визначити розмір (ступінь), як окремих ризиків, та і ризику зовнішньоекономічного проекту в цілому.

Оскільки імовірність кожного типу ризиків і збитки, що викликаються ними, різні, то слід не лише їх спрогнозувати, а й, по можливості, розрахувати.

Через те, що українські підприємства функціонують в умовах нестабільного зовнішнього середовища, концепція оцінки ризиків ЗЕД для них не може базуватися на класичних принципах. Особливу увагу при розробці бізнес-плану ЗЕД слід приділити методам компенсації та зниження ризиків, тобто запобіганню несприятливих подій або послабленню їхнього негативного ефекту для зменшення імовірності та скорочення обсягів можливих втрат.

Різні прийоми використовуються для зниження ступеня ризику. Найбільш поширеними серед них є диверсифікація, страхування, лімітування, самострахування, розподіл ризику.

Щодо конкретних заходів зниження виробничих ризиків, то можна виокремити дієвий контроль за ходом виробничого процесу і посилення впливу на постачальників, для чого можна використати їх диверсифікацію й дублювання, застосування імпортозаміщуючих комплектуючих і напівфабрикатів тощо.

Розглядаючи ЗЕД підприємства як спеціальний проект у межах його діяльності на вітчизняному ринку по створенню сучасного ринкового продукту та його подальшого розповсюдження на іноземні ринки, оцінка ризику може проводитися або окремо для кожної стадії проекту, або в цілому для всього проекту.

Для оцінки імовірності настання конкретного ризику використовується метод експертних оцінок. Для проведення цієї роботи складається перелік простих ризиків проекту і оцінюється імовірність їх настання відповідно до такої системи оцінок:

1 – ризик розглядається як несуттєвий;

2 – ризик, швидше за все, не реалізується;

3 – про настання події нічого певного сказати не можна;

4 – ризик, швидше за все, виявиться;

5 – ризик напевно реалізується.

Загальну оцінку ризику проекту можна розрахувати за наведеною нижче формулою і оцінити загальну суму кількості балів усіх окремо обраних ризиків:

$$P_i = \sum S_i$$

де: P_i — вірогідність загального ризику проекту;

S_i — бальна оцінка простого ризику.

Отримавши числове значення оцінки ризику ЗЕД можна визначити не лише його ризиковість, але й доцільність практичної реалізації певного проекту чи операції за шкалою:

$<$ 25 – проект розглядається як не ризиковий;

$<$ 50 – ризик проекту, швидше за все, не реалізується;

$<$ 75 – про настання події нічого певного сказати не можна;

$<$ 100 – ризик проекту, швидше за все, реалізується;

$>$ 100 – проект напевно виявиться ризиковим.

Таким чином, при бізнес-плануванні зовнішньоекономічних операцій, підприємство в обов'язковому порядку має враховувати потенційні загрози й реальні ризики, прораховувати імовірність їх настання і, спираючись на здійснену оцінку ризиків, визначати можливість і доцільність реалізації таких зовнішньоекономічних проектів, зазначаючи в бізнес-планах обчислену оцінку кожного ризику і зробивши висновок про прийняття чи відхилення операції.